

Lausunto Haukinevan turvetuotantoalueen kalataloudellisesta tarkkailuohjelmaesityksestä

Tylyk 25.04.2023 § 33
64/11.01.00.03/2023

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen pyytää Kokemäen ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa Sääksjärven pohjoispuolella, Ulvilan kaupungin alueella sijaitsevan Haukinevan, runsaan 53 hehtaarin turvetuotantoalueen kalataloudellisesta tarkkailuohjelmaesityksestä. Haukinevan turvetuotantoalue sijaitsee lähes kokonaan ojitetulla alueella, jonka lähiympäristö on metsätalouskäytössä. Kuivatusvedet käsitellään pintavalutuskentällä, jonka osuus valuma-alueesta on noin 5 %. Kuivatusvedet johdetaan mittapadon, Haukiojan, Sääksjärven, Kauvatsanjoen ja Puurijärven kautta Kokemäenjokeen. Turvetuotantoalueen ja Sääksjärven välisen Haukiojan pituus on noin 4 km.

Lausunto, jonka viitteenä on asian diaarinumero VARELY/195/2023, toimitetaan ELY-keskukseen 27.4.2023 mennessä, osoitteella kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi. ELY-keskuksen lausuntopyyntöissä lausunnon toimitusaika oli 14.4.2023, mutta lautakunnan kokousaikataulun vuoksi lausunnon pyydettiin ja saatiin lisäaika 27.4.2023 saakka.

Neova Oy on 14.3.2023 toimittanut Varsinais-Suomen ELY-keskukseen esityksen Haukinevan turvetuotantoalueen kalataloudelliseksi tarkkailuohjelmaksi. Tarkkailuohjelma perustuu Etelä-Suomen aluehallintoviraston A. Ahlström Kiinteistöt Oy:lle 29.9.2017 antamaan ympäristölupapäätökseen, jonka mukaan vesistötarkkailusuunnitelma ja kalataloudellinen tarkkailuohjelma on toimitettava Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hyväksyttäväksi kolmen kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Nämä tarkkailut voidaan suorittaa yhteistarkkailuna. Vesistötarkkailun vuosiraportit ja kalataloustarkkailun tulokset toimitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lisäksi Ulvilan ja Kokemäen kaupunkien ympäristönsuojeluviranomaisille sekä Sääksjärven kalastusalueelle. Mainittakoon, että ympäristölupaprosessissa tämän turvetuotantoalueen nimenä käytettiin peruskartalla näkyvää nimeä "Haukisuo".

ELY-keskuksen hyväksyttäväksi toimitetussa tarkkailuohjelmassa esitetään, että vuonna 2023 alkava kalataloustarkkailu sisältää Haukiojan kartoituksen, ehdollisen sähkökalastuksen sekä ahventen ja kuhan elohopeapitoisuuden seurannan. Kalataloustarkkailussa esitetään Sääksjärven vertailuvesistöksi Joutsijärveä, johon ei johdeta turvetuotantoalueen kuivatusvesiä. Matalan ja runsashumuksisen Joutsijärven ekologinen tila on hyvä. Järvi on ahvenvaltainen ja siinä esiintyy vuoden 2011 koekalastuksien perusteella lisäksi särkeä, kiiskeä, lahnaa, kuhaa, salakkaa ja pasuria. Kuhaa on istutettu vuosittain ainakin vuosina 2016–2020.

Tarkkailun päätavoitteena on turvetuotannon kuivatusvesien mahdollisten kalastovaikutusten todentaminen Haukiojassa ja Sääksjärvässä. Turvetuotannon kuormitus voi heikentää Haukiojan vedenlaatua ja kalaston elinedellytyksiä. Sääksjärvellä on mahdollista, että turvetuotantoalueelta lisääntyvä valunta lisää vesistöön huuhtoutuvan elohopean määrää muiden aineiden ohella. Turvetuotannon kalastovaikutuksia voidaan selvittää vertailualueetutkimuksella. Seurantahypoteesina esitetään, että turvetuotannon kuivatusvedet voivat lisätä valuma-alueelta huuhtoutuvan elohopean määrää Sääksjärvässä, minkä vuoksi Sääksjärven petokalojen lihaksen elohopeamäärä kasvaa, mutta näitä vaikutuksia ei olisi nähtävissä

vertailujärveksi valitussa Joutsijärvässä, jonne turvetuotannon kuivatusvesiä ei johdeta. Toisena seurantahypoteesina esitetään, että turvetuotannon kuormituksen myötä Haukiojan vedenlaatu ja kalaston elinedellytykset heikentyvät.

Sääksjärvi on Kokemäen kalatalousalueen suurin järvi ja merkittävä virkistysalue. Järven tila on heikentynyt vuosikymmenten saatossa ja suurimpana syynä tähän on hajakuormituksen kasvu. Järveä voidaan nykyisin pitää ravinteisuudeltaan rehevänä, mutta ravinnepitoisuudet ovat viime vuosina laskeneet 2010-luvun huippuvuosista. Järven ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi. Sääksjärvi on kalastoseurantakohde, jossa Luonnonvarakeskus on tehnyt verkkokoekalastuksia 40 verkkoyön pyyntiponnistuksella vuosina 2006, 2014 ja 2022. Koekalastusten perusteella järven lajistoon kuuluvat ahven, hauki, kiiski, kuha, kuore, lahna, muikku, pasuri, salakka, sorva ja särki. Kalataloudellisen käyttö ja hoitosuunnitelman mukaan järvässä esiintyy madetta.

Vuoden 2022 koekalastuksien painosaalis oli 25 % kuhaa, 24 % ahventa, 24 % särkeä, 13 % pasuria ja 6 % lahnaa. Kappalesaaliis koostui pääosin ahvenista (44 %) ja särjistä (25 %). Petokalojen painoprosentti saaliista oli vuonna 2022 32 %, joka oli pienempi kuin vuonna 2014, mutta selvästi suurempi kuin vuonna 2006. Kuha on säilynyt painosaaliissa tärkeimpänä lajina, mutta ahven nousi vuonna 2022 särjen ohi toiseksi tärkeimmäksi lajiksi. Koekalastusten perusteella järveä voidaan pitää ahvenkalavaltaisena.

Haukinevan turvetuotantoalueelle on AVI:n ympäristölupapäätöksessä asetettu kalatalousvelvoite. Luvan saajan on istutettava Sääksjärveen vuosittain 2 000 kappaletta yksikesäisiä, keskimitaltaan vähintään 8 cm pituisia kuhan poikasia. Istutussuunnitelma, jossa istutettavaksi on suunniteltu kuhan sijasta vaellussiikaa on toistaiseksi julkaisematon.

Turvetuotannon kuivatusvesien vaikutuksia Sääksjärvässä selvitetään elohopeatutkimuksella, jota vertaillaan Joutsijärveltä mitattuun tulokseen. Mahdollisia vaikutuksia järven kemialliseen tilaan selvitetään ahvenista, minkä lisäksi arvioidaan elohopeapitoisuuksien kehitystä syöntikokoisissa kuhissa. Sääksjärvestä ja Joutsijärvestä pyydetään 20 kpl 15–20 cm ahvenia ja Sääksjärvestä 10 kpl kuhia lihaskudoksen elohopeapitoisuuden määrittämistä varten. Seuranta pyritään aloittamaan vuonna 2023 ja sitä jatketaan neljän vuoden välein.

Haukiojasta kartoitetaan maastokäynneillä syksyllä 2023 kolme aluetta. Alueista kaksi tulee olla virtaussuunnassa Haukiojassa Salonpääntien yläpuolella ja yksi Salonpääntien alapuolella. Jos Haukioja soveltuu sähkökalastukselle, koekalastuksia ja kalaston elinedellytysten tarkkailua jatketaan elohopeatarkkailun rytmissä neljän vuoden välein. Jos Haukioja ei sovellu vuoden 2023 maastokäyntien perusteella säännölliseen sähkökalastukseen, kartoittamalla aloitettua Haukiojan kalaston elinedellytysten tarkkailua jatketaan kahdeksan vuoden välein. Tarkkailun tuloksia verrataan vuoden 2023 tilanteeseen ja arvioidaan turvetuotannosta ojalte aiheutunut kalataloudellinen ja fyysikaalinen haitta. Haitta voi ilmetä esimerkiksi uoman voimaperäisenä liettymisenä. Haitta-arvio tulee laatia vesistö tarkkailun tulokset huomioiden siten, että tuloksista on eroteltavissa turvetuotannon vaikutukset.

Lisätietoja antaa

Ympäristöasiantuntija Kari Ylikoski, puh. 044 747 5885

Esittelijä

Tekninen johtaja Markus Virtanen

Päätösehdotus	Kokemäen tekninen- ja ympäristölautakunta päättää antaa Varsinais-Suomen ELY-keskukselle lausunnon Haukinevan turvetuotantoalueen kalataloudellisesta tarkkailuohjelmaesityksestä. Lautakunta katsoo, että tarkkailuohjelmaesitys on laadittu asiantuntevasti ja tarkkailuohjelmalla on mahdollista selvittää Haukinevan turvetuotannon vaikutus Sääksjärven kalastoon.
Päätös	Lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.